

Het verhaal van... de zusters Asch en Frits Samter

GOOISE MEREN In Bussum en Naarden worden op 11 en 18 oktober op elf adressen struikelstenen geplaatst. Stichting Struikelstenen Gooise Meren (SSGM), die onlangs is opgericht, wil daarmee joden en andere slachtoffers herdenken die in de Tweede Wereldoorlog uit Bussum, Naarden, Muiden en Muiderberg zijn weggevoerd en door de nazi's vermoord. Op elke steen zit een messing plaatje met de naam van het slachtoffer.

Een van de adressen waar 18 oktober struikelstenen worden geplaatst is de Zwarteweg 70 in Naarden. Daar woonden de drie zusters Lea Asch (1871-1943), Elisabeth Samter-Asch (1877-1943), Fanny Asch (1880-1943) en zoon van Elisabeth en Felix Samter Fritz Samter (1908-overlevende).

Stroom joden
Het verhaal van Lea, Elisabeth, Fanny en Fritz van de Zwarteweg 70 in Naarden werd opgetekend: de drie gezusters Asch en Fritz vluchtten in 1939 van Duitsland naar Nederland. Ze waren onderdeel van een stroom van tienduizenden joden die in de jaren 30 wilden ontkomen aan

Ich suche meine Geschwister:
HELENE ASCH
FANNY ASCH
ELSE SAMTER, geb. Asch
zuletzt Naarden-Bussum, Holland,
deport. von Westerborg
am 27. April 1943;
KURT ASCH
Jeanne ASCH, geb. Weiler
LUIS ASCH
SUZY ASCH
ROBERT ASCH
zuletzt Rotterdam, Holland,
deportiert von Westerborg
14. August 1942.
Für jeglichen Hinweis dankbar;
Unkosten werd. ersetzt.
Frau PAUL MANNHEIM
geb. Asch
20 Seaman Avenue
New York 34. N. Y.

het geweld van de nazi's. Schattingen noemen getallen van 35.000 tot 50.000 Duitse joden die hier hun toevlucht zochten.

Naarmate hun aantallen toenamen werd het toelatingsbeleid van de Nederlandse overheid steeds strenger.

LOUIS SOMER
1e Concertmeester G.O.V.
Nieuwe Boteringstraat 32
GRONINGEN
Telefoon 24884
GRONINGEN, 13000 1946

De Heer Fritz Samter leeft tydens de oorlog eenige jaren by mij gewoond in Naarden en heb ik hem leeren kennen als een betrouwbaar mens die tydens syn verblyf in Nederland zoodanige belangstelling en sympathie voor ons land heeft getoogen, zoodat hy behandeld kan worden veel meer goed Nederlanders te kennen zijn en kan hem mi. onder eenig bezwaar een non enemy verklaring uitgereikt worden groninger 13 dec. 46

Rotterdam. Vanaf 1914 woonde daar al een broer: Kurt Asch. Ze bleven niet lang in Rotterdam. Vanaf december 1940 woonden de drie zussen en Fritz Samter aan de Zwarteweg 70 in Naarden. Maar van de veiligheid die ze hier hoopten te vinden, kwam weinig terecht. Op 22 april 1943 werden de drie zussen getransporteerd naar Westerbork. Vijf dagen later volgde de deportatie naar Sobibor, waar ze op 30 april 1943 vergast werden. Ook hun in Rotterdam woonachtige broer Kurt ontkwam niet aan de gaskamer. De zoon van Elisabeth - Fritz - slaagde er wel in de oorlog te overleven. Toen hij een oproep kreeg voor transport naar kamp Vught besloot hij onder te duiken. Eerst in Naarden, later in Leiden. Dat werd zijn redding.

Na de oorlog werd hij door de Nederlandse autoriteiten nog wel als Duitser gezien, ook al was hij joods en voorbestemd om vergast te worden. Hij moest 'ontvijand' worden en een non-enemy-verklaring aanvragen. Dankzij verklaringen van onder anderen mensen bij wie hij ondergedoken zat, kreeg hij zo'n verklaring. Enkele jaren na de oorlog emigreerde hij naar de VS.

Westerbork en Sobibor
Toch lukte het de gezusters om Nederland binnen te komen. In februari 1939 kwamen ze aan in

Foto's: SSGM